

PRZEMYSŁAW NOWAKOWSKI
UPJPII, Kraków

Konferencja naukowa z okazji 300-lecia Synodu Zamojskiego

„Synod Zamojski 1720–2020. In Memoriam”

Zamość, 17 września 2020 r.

17 września 2020 r. w sali *Consulatus* zamojskiego ratusza odbyła się konferencja naukowa pt. „Synod Zamojski 1720–2020. In memoriam” z okazji przypadającego w tym roku 300-lecia zakończenia obrad Synodu Zamojskiego Kościoła unickiego, który obradował w Zamościu od 26 sierpnia do 17 września 1720 r. Synod ten był jednym z najważniejszych wydarzeń w całej historii Kościoła greckokatolickiego. Stanowił ważny krok w procesie jednoczenia Kościołów łacińskiego i wschodniego (ruskiego) pod zwierzchnictwem papieskim. Synod Zamojski na długie lata zabezpieczył harmonijny i owocny rozwój Kościoła greckokatolickiego w Rzeczypospolitej. Konferencja poświęcona Synodowi zorganizowana została przez Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie i Muzeum Zamojskie w Zamościu w ramach programu MNiSW „Dialog”, realizowanego w latach 2019–2021 na Wydziale Teologicznym UPJPII (Instytut Liturgiczny).

Obrady konferencji poprzedziła Msza św. w katedrze zamojskiej, której przewodniczył bp Marian Rojek – ordynariusz zamojsko-lubaczowski. Liturgię w obrządku łacińskim koncelebrowali także przedstawiciele Kościołów wschodnich: abp Eugeniusz Popowicz z Przemyśla – metropolita przemysko-warszawski, zwierzchnik Kościoła Greckokatolickiego w Polsce, oraz archimandryta Sergiusz Gajek MIC z Mińska – administrator apostolski grekokatolików na Białorusi. Okolicznościowe kazanie wygłosił autor niniejszego sprawozdania, podkreślając, że

Synod Zamojski stanowił piękny przykład współpracy i wzajemnego porozumienia nie tylko między Kościołami dwóch odmiennych tradycji liturgicznych, ale także między narodami – polskim, ukraińskim, białoruskim, zamieszkującymi tereny dawnej Rzeczypospolitej.

Obrady konferencji w ratuszu, pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Zamościa Andrzeja Wnuka, zrealizowano w trzech sesjach. Zgromadziły one przedstawiciele duchowieństwa rzymsko- i greckokatolickiego oraz naukowców reprezentujących najważniejsze polskie ośrodki akademickie, zajmujących się historią Kościoła greckokatolickiego.

Podczas pierwszej sesji pt. „Wokół Synodu Zamojskiego” dr Jacek Feduszka (Muzeum Zamojskie w Zamościu) zaprezentował miejsce obrad sprzed 300 lat, którym w sierpniu i wrześniu 1720 r. stał się Zamość (*Zamość gospodarzem Synodu Kościoła ruskiego*), archimandryta dr Sergiusz Gajek MIC (Mińsk – Białoruś) omówił zagadnienia związane ze znaczeniem Synodu Zamojskiego dla Kościoła greckokatolickiego na Białorusi w przeszłości i obecnie (*Synod Zamojski i Kościół greckokatolicki na Białorusi*), a ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL – wpływ ustawodawstwa Synodu Zamojskiego na współczesne prawo kanoniczne katolickich Kościołów wschodnich (*Znaczenie Synodu Zamojskiego dla katolickich Kościołów wschodnich*). Sesję pierwszą poprowadził mgr Andrzej Urbański – dyrektor Muzeum Zamojskiego w Zamościu.

Sesję drugą konferencji poświęcono przede wszystkim najnowszemu tłumaczeniu i publikacji postanowień Synodu Zamojskiego, zrealizowanej przez UPJPII w ramach programu ministerialnego „Dialog”. Ks. prof. Stanisław Nabywaniec (Uniwersytet Rzeszowski) przedstawił historyczną refleksję nad Synodem Zamojskim z perspektywy 300 lat od jego zakończenia (*Spojrzenie na Synod Zamojski po 300 latach*). Dr hab. Łukasz Marzec (Uniwersytet Jagielloński) skoncentrował się na analizie prawnej Synodu Zamojskiego (*Inspiracje prawne Synodu Zamojskiego*), a autor niniejszego sprawozdania (UPJPII w Krakowie) omówił wpływ Synodu na kształtowanie się liturgii Kościoła greckokatolickiego (*Liturgia Kościoła greckokatolickiego w świetle Synodu Zamojskiego*). Moderatorem tej części konferencji był ks. prof. dr hab. Józef Marecki (IPN i UPJPII w Krakowie).

W sesji trzeciej, prowadzonej przez autora niniejszych słów, miała miejsce dyskusja nad częścią zagadnień poruszonych w czasie konferencji. Odnosiły się one m.in. do kwestii znaczenia Synodu Zamojskiego dla Kościołów wschodnich na przestrzeni trzech stuleci, wpływu postanowień synodalnych na tradycję obrządków wschodnich i wreszcie dotyczyły także oceny i przyjęcia najnowszego, polskiego przekładu postanowień synodalnych w środowiskach naukowych i kościelnych. W tej części głos zabrali m.in.: greckokatolicki metropolita przemysko-warszaw-

ski abp Eugeniusz Popowicz, ordynariusz zamojski bp Marian Rojek oraz autorzy komentarzy (historycznego, prawnego i liturgicznego) do najnowszego wydania Statutów Synodu Zamojskiego: ks. prof. Stanisław Nabywaniec, dr hab. Łukasz Marzec i niżej podpisany.

Na zakończenie konferencji Piotr Bunar z Krakowa, dyrektor Wydawnictwa „AVALON”, zaprezentował najnowszą publikację Statutów Synodu Zamojskiego, opracowaną pod redakcją naukową autora sprawozdania (*Statuty Synodu Zamojskiego 1720 roku. Nowe tłumaczenie z komentarzami*, red. Przemysław Nowakowski CM, wyd. „Avalon”, Kraków 2020, 432 s.).